

Republica Moldova
Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

01 octombrie 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecători:

Tamara Chișca-Doneva, Ion Druță,
Valentina Clevadî, Iuliana Oprea

judecînd recursul declarat de SA „Unprodlact” în proces de insolabilitate, în pricina civilă intentată la cererea de chemare a SA „Unprodlact” în proces de insolabilitate împotriva SRL “Bolid” și SRL “Unserdor” despre declararea nulității actelor juridice,

împotriva hotărîrii Curții de Apel Bălți din 30 iunie 2014, prin care a fost respinsa ca neîntemeiată acțiunea privind declararea nulității absolute a actelor juridice,

CONSTATĂ:

SA „Unprodlact” s-a adresat la 17.07.2009 cu cerere de chemare în judecată împotriva SRL “Bolid” și SRL “Unserdor” solicitînd declararea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare din 19 martie 2008, încheiat între SA „Unprodlact” și SRL „Bolid” cu privire la înstrăinarea clădirii de producere cu suprafața totală de 378 m.p., declararea nulității absolute a contractului de vânzare - cumpărare din 04 iulie 2008, încheiat între SRL „Bolid” și SRL „Unserdor” cu privire la înstrăinarea clădirii de producere cu suprafața totală de 378 m.p. și declararea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare din 13 februarie 2008, încheiat între SA „Unprodlact” și SRL „Bolid” cu privire la înstrăinarea gheretei metalice.

În motivarea acțiunii reclamantul a invocat, că prin hotărîrea Curții de Apel Economice din 01.07.2009 a fost intentat procesul de insolabilitate a SA „Unprodlact” cu sediul or. Ungheni, str. O.Ungureanu 12, cu desemnarea administratorului insolabilității II „Gogu Igor”. Consideră, că insolabilitatea SA „Unprodlact” a fost condiționată de: încheierea contractului de vânzare-cumpărare a clădirii de producere cu suprafața totală de 378 m.p. la prețul de 105000 lei din 19 martie 2008, încheiat de către SA „Unprodlact” cu SRL „Bolid”. Iar potrivit certificatului din 20.02.2007 cu privire la valoarea bunului imobil menționat, eliberat de OCT Ungheni, constituie 257447 lei. Prin ce se constată situația că bunul - obiect al prezentei tranzacții, este înstrăinat la un preț

mai mic decât valoarea acestuia, stabilită conform normativelor în vigoare de către OCT Ungheni, valoarea tranzacției fiind diminuată cu 152447 lei.

Ulterior la 04.07.2008, SRL „Bolid” a încheiat cu SRL „Unserdor” contractul de înstrăinare a imobilului litigios la prețul de 495000 lei, prejudiciul material cauzat SA „Unprodlact”, acționarilor acesteia, precum și statului constituind diferența în valoarea tranzacției de 390 000 lei.

La 13.02.2008 SA „Unprodlact” a încheiat cu SRL „Bolid” contractul de vânzare-cumpărare a gheretei metalice de pe str. Bernardazzi, fără număr, or. Ungheni.

Fiind verificată activitatea întreprinderii în cadrul examinării cererii introductive depuse de Ministerul Finanțelor al RM, au fost stabilite și alte tranzacții, încheiate cu rea voință-și în mod fraudulos de către administratorul SA „Unprodlact”, Bondarenco Igor, care au dus la diminuarea patrimoniului întreprinderii, iar în consecință au soldat starea de insolabilitate.

Prin urmare consideră că tranzacția din 19.03.2008 încheiată între SA „Unprodlact” în calitate de vânzător și SRL „Bolid” în calitate de vânzător urmează a fi declarată nulă. Iar declararea nulității actului juridic încheiat la 19.03.2008 între SA „Unprodlact” și SRL „Bolid”, condiționează declararea nulității convenției încheiate ulterior de către SRL „Bolid” și SRL „Unserdor” cu privire la înstrăinarea bunului aflat în litigiu.

La 13.02.2008, SA „Unprodlact”, în persoana administratorului la acel moment Bondarenco Igor, a înstrăinat cumpărătorului SRL „Bolid”, reprezentat de Rogojan Lucia, în baza procurii nr. 2408 din 17.03.2008 care la acel moment nu exista, ghereta din metal, cu suprafața totală de 7 m.p. amplasată în or. Ungheni, str. Bemardazzi, fără număr de înregistrare, pe un teren proprietate publică, la un preț de 3 mii lei. Prezentul contract la fel urmează a fi declarat nul, ca fiind fictiv și încheiat în mod fraudulos, în detrimentul și cu încălcarea drepturilor creditorilor, din cauza lipsei actului de evaluare a obiectului tranzacției. Consideră, că obiectele tranzacției au fost înstrăinate la un preț mult mai mic decât valoarea acestora, fapt care a dus la diminuarea patrimoniului SA „Unprodlact”, fiind prejudiciate interesele întreprinderii, a statului și a acționarilor.

Prin hotărârea Curții de Apel Bălți din 30 iunie 2014 a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea.

Pentru a hotărî astfel, instanța a invocat prevederile art. 666 și art. 753 din CC al RM, care reglementează aspecte ce țin de dispoziții generale cu privire la contract și în special de contractul de vânzare-cumpărare, menționând că contractele ce constituie obiectul litigiului au fost încheiate cu bună-credință, cu respectarea tuturor condițiilor de valabilitate și de formă, reclamantul nu a prezentat probe careva probe care ar demonstar nulitatea acestora.

Considerînd ilegală hotărârea primei instanței, la 22.08.2014, SA „Unprodlact” în proces de insolabilitate, a contestat-o cu recurs, solicitînd admiterea recursului, casarea hotărîrii Curții de Apel Bălți 30 iunie 2014 cu pronunțarea unei noi decizii privind admiterea acțiunii.

În motivarea recursului, recurentul a invocat că hotărârea recurată este contradictorie, concluziile instanței de fond, vin în contradicție cu materialele cauzei și legislației în vigoare.

Potrivit art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecând recursul declarat împotriva hotărîrii date în instanța de fond și verificînd, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de intimat, legalitatea hotărîrii atacate, Colegiul conchide că recursul declarat de SA „Unprodact” în proces de insolabilitate este întemeiat și urmează a fi admis, pornind de la următoarele.

În conformitate cu prevederile art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, pronunțînd o hotărîre nouă.

În conformitate cu art. 239 - 240 CPC, hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. La adoptarea hotărîrii, instanța judecătorească, în limitele pretențiilor invocate, apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admisibilitatea acțiunii.

În acest sens, Colegiul atenționează că norma de drept indicată impune instanței de judecată exigențe privind studierea minuțioasă a situației de fapt a chestiunii supuse judecării și încadrarea corectă de drept.

Potrivit materialelor cauzei, Colegiul constată că, SA „Unprodact” s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva SRL “Bolid” și SRL “Unserdor” solicitînd declararea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare din 19 martie 2008, încheiat între SA „Unprodact” și SRL “Bolid” cu privire la înstrăinarea clădirii de producere cu suprafața totală de 378 m.p., declararea nulității absolute a contractului de vânzare - cumpărare din 04 iulie 2008, încheiat între SRL „Bolid” și SRL „Unserdor” cu privire la înstrăinarea clădirii de producere cu suprafața totală de 378 m.p. și declararea nulității absolute a contractului de vânzare-cumpărare din 13 februarie 2008, încheiat între SA „Unprodact” și SRL „Bolid” cu privire la înstrăinarea gheretei metalice.

Instanța de fond a respins acțiunea reclamantei SA „Unprodact” , considerînd-o neîntemeiată.

Analizînd materialele cauzei în raport cu criticile formulate în recurs, Colegiul conchide că, hotărîrea recurată a fost adoptată cu interpretarea eronată a legii.

Colegiul constată că, prin hotărîrea Curții de Apel Economice din 01.07.2009, a fost dispusă intentarea procesului de insolabilitate față de SA „Unprodact”, cu sediul în or. Ungheni, str. Oleg Ungureanu, 12, c/f 1002609000806.

În același context, Colegiul mai constată situația în care starea de insolabilitate a SA „Unprodact” a fost condiționată atît prin gestiunea ineficientă a întreprinderii, cît și de acțiunile intenționate ale administratorului Bondarenco Igor și a Consiliului Societății (debitor), exprimate prin încheierea frauduloasă a unor tranzacții de înstrăinare a patrimoniului vădit în detrimentul întreprinderii și creditorilor.

Astfel, Colegiul reține că conform contractului de vânzare-cumpărare încheiat la 19.03.2008 SA „Unprodact”, în persoana administratorului la acel moment Bondarenco Igor, a înstrăinat cumpărătorului SRL „Bolid”, reprezentată

de către cet. Rogoian Lucia, în baza procurii nr. 2408 din 17.03.2008, clădirea de producere (clădirea atelierului), cu suprafața totală de 378 m.p., nr. cadastral 920110504402, amplasată în or. Ungheni, str. Oleg Ungureanu, 12, pe un teren proprietate publică cu suprafața totală de 1,8458 ha, la un preț de 105 mii lei.

În acest sens, Colegiu mai reține și faptul, că terenul pe care este amplasat bunul în litigiu constituie proprietate publică și nu putea fi individualizat la întocmirea prezentului contract, aceasta fiind înfăptuit doar cu scopul privatizării ulterioare a acestuia. Mai mult ca atât, prețul contractual nu a fost achitat de către cumpărător la contul SA „Unprodlac” dar prin contract de cesiune a creanțelor la un alt creditor al vânzătorului SA „Unconsacom”, statutul de creditor al căruia nu este validat cu certitudine.

În același context, Colegiul constată faptul, că cet. Bondarenco Igor e fondator și administrator al SRL „Bolid”, iar cet. Rogoian Lucia, care concomitent exercita funcția de inginer-șef al SA „Unprodlact”, a fost împuternicită de el în baza procurii nr. 2408 din 17.03.2008 de a reprezenta SRL „Bolid” la procurarea imobilului menționat, de la SA „Unprodlact”.

Respectiv, Colegiul conchide că cet. Bondarenco Igor, fiind în același moment administrator al SA „Unprodlact”, cât și fondator și administrator al SRL „Bolid”, acționând cu rea-voință în sensul diminuării intenționate a patrimoniului SA „Unprodlact” în favoarea SRL „Bolid”, a dispus încheierea unei tranzacții frauduloase cu o persoană, împuternicită de a acționa în calitate de cumpărător, la fel din numele său.

Ulterior, prin contractul de vânzare-cumpărare din 04.07.2008, încheiat de către SRL „Bolid”, în persoana administratorului Bondarenco Igor, imobilul în litigiu este înstrăinat către SRL „Unserdor”, reprezentată de către administratorul Cucu Fiodor, la un preț de 495 mii lei, prejudiciul material cauzat SA „Unprodlact”, acționarilor acesteia, precum și statului constituind diferența în valoarea tranzacției - (495 mii lei - 105 mii lei = 390 mii lei).

Prin urmare, Colegiul conchide că tranzacția cu privire la înstrăinarea clădirii de producere conform contractului de vânzare-cumpărare, încheiat la 19.03.2008 de către SA „Unprodlact”, în calitate de vânzător, și SRL „Bolid” în calitate de cumpărător, urmează a fi declarată nulă în condițiile art. 113 lit. a) al Legii insolvenței nr. 632/2001 (în vigoare la momentul încheierii tranzacției) și/sau lit. a) art. 104 al Legii insolvenței nr. 149/2012, ca fiind un act juridic fictiv și fraudulos, încheiat de debitor în detrimentul și cu afectarea drepturilor creditorilor.

Potrivit art. 113 al Legii insolvenței nr. 632 din 14.11.2001 (în vigoare la momentul intentării acțiunii), administratorul poate introduce în instanța de insolvență, pe tot parcursul procesului de insolvență, acțiuni în vederea anulării următoarelor acte juridice dacă ele afectează bunurile debitorului:

a) orice act juridic fictiv sau fraudulos, încheiat de debitor în ultimii 3 ani precedenți intentării procesului de insolvență, care a afectat drepturile creditorilor;

b) transferurile cu titlu gratuit din partea debitorului făcute în ultimii 3 ani precedenți înaintării cererii introductive, cu excepția actelor de îndeplinire a unor obligații morale sau actelor pentru binele public (de sponsorizare), în care generozitatea donatorului este proporțională cu patrimoniul său;

c) tranzacțiile încheiate în ultimii 3 ani precedenți înaintării cererii introductive, în care prestația debitorului este vădit mai mare decât cea primită.

După cum rezultă din cererea de chemare în judecată, reclamantul a înaintat acțiunea în temeiul lit. a) și c) din norma citată.

Potrivit art. 220 alin. (1) CC, actul juridic sau clauza care contravine normelor imperative sînt nule dacă legea nu prevede altfel.

Conform art. 221 alin. (1) și (2) CC, actul juridic încheiat fără intenția de a produce efecte juridice (actul juridic fictiv) este nul. Actul juridic încheiat cu intenția de a ascunde un alt act juridic (actul juridic simulat) este nul.

În conformitate cu prevederile art. 231 alin. (1) CC, actul juridic încheiat în urma înțelegerii dolosive dintre reprezentantul unei părți și cealaltă parte poate fi declarat nul de instanța de judecată.

Apreciind noțiunea de fraudă, Colegiul stabilește că administratorul a avut un comportament ilicit, cu scopul obținerii unui avantaj personal sau în favoarea unui terț, efectul fiind producerea unui prejudiciu societății. Acțiunile administratorului fiind încheierea unor contracte cu conflict de interese, prin care societatea vinde bunuri la prețuri mici.

Colegiul constată situația în care declararea nulității actului juridic încheiat la 19.03.2008 între SA „Unprodlact” și SRL „Bolid”, condiționează declararea nulității convenției încheiate ulterior de către SRL „Bolid” și SRL „Unserdor” cu privire la înstrăinarea bunului aflat în litigiu.

În același context, potrivit contractului de vânzare-cumpărare încheiat la 13.02.2008, SA „Unprodlact”, în persoana administratorului la acel moment Bondarenco Igor, a înstrăinat cumpărătorului SRL „Bolid”, reprezentată de către cet. Rogoian Lucia, în baza procurii nr. 2408 din 17.03.2008, adică în baza unei procuri care la acel moment încă nu exista, ghereta din metal, cu suprafața totală de 7 m.p., amplasată în or. Ungheni, str. Bernardazzi, fără număr de înregistrare, pe un teren proprietate publică, la un preț de 3 mii lei.

Prezentul contract la fel urmează a fi declarat nul, ca fiind fictiv și încheiat în mod fraudulos, în detrimentul și cu încălcarea drepturilor creditorilor, din cauza lipsei actului de evaluare a bunului obiect al tranzacției, motivele anulării fiind aceleași.

Colegiul apreciază critic afirmațiile reprezentantului SRL „Bolid” precum că tranzacțiile în cauză sunt legale deoarece au fost efectuate în baza Procesului Verbal nr. 3 din 22.01.2008 al Consiliului SA „Unprodlact”, deoarece tranzacția în cauză a fost efectuată cu o persoană care se încadrează în prevederile art. 220 alin. 1) al Legii insolvenței nr. 632-XV din 14.11.2001 în vigoare la momentul înaintării acțiunii în cauză.

Mai mult ca atât prin Hotărîrea Judecătorei Ungheni din 12.05.2010, decizia Consiliului SA „Unprodlact” din 22.01.2008 a fost declarată nulă. Astfel, odată cu declararea nulității deciziei Consiliului SA „Unprodlact” din 22.01.2008, are ca consecință și anularea actelor juridice încheiate în baza deciziei respective.

Concluziile instanței de fond invocate în conținutul Hotărîrii contestate vin în contradicție cu materialele cauzei și legislației în vigoare deoarece, vânzătorul și cumpărătorul (beneficiarul) contractelor de vânzare cumpărare din 19.03.2008 și 04.07.2008, este una și aceeași persoană și anume Bondarenco Igor, fiind în

același moment administrator al SA „Unprodlact”, cît și fondator și administrator al SRL „Bolid”, în acest caz fiind prezent un conflict de interese.

Totodată, referitor la încheierea contractelor litigioase cu conflict de interese, instanța de recurs reține următoarele.

Potrivit art. 85 alin. (1) și (2) al Legii privind societățile pe acțiuni nr. 1134 din 02.04.1997, tranzacția cu conflict de interese este o tranzacție sau cîteva tranzacții legate reciproc referitor la care persoanele interesate:

a) sînt în drept să participe la luarea deciziilor privind încheierea unor astfel de tranzacții; și

b) pot, concomitent, avea, la efectuarea acestor tranzacții, interes material ce nu coincide cu interesele societății.

Persoană interesată în efectuarea de către societate a tranzacțiilor se consideră persoana care totodată este:

a) acționar care deține de sine stătător sau împreună cu persoanele sale afiliate peste 25% din acțiunile cu drept de vot ale societății; sau

b) membru al consiliului societății sau al organului executiv al societății; sau

d) partener al societății în tranzacția dată sau în cîteva tranzacții legate reciproc; sau

e) deținător al unei cote considerabile (peste 10%) în capitalul partenerului sau asociat al acestuia cu răspundere completă; sau

f) reprezentant al partenerului societății în tranzacția dată sau în cîteva tranzacții legate reciproc ori intermediar în aceste tranzacții;

g) persoanele afiliate persoanelor specificate la lit.a), b), d), e), f).

La caz, Colegiul constată că, administratorul SA „Unprodlact”, Bondarenco Igor cade sub incidența acestui articol.

Astfel, Colegiul constată la caz, prezența circumstanțelor ce pot fi calificate ca încheierea tranzacției cu conflict de interese, deoarece a fost demonstrat interesul material a administratorului SA „Unprodlact”, Bondarenco Igor la încheierea contractelor respective, ce nu coincide cu interesele societății.

Or, interesul administratorul SA „Unprodlact”, Bondarenco Igor, era de a obține mijloace financiare pentru redresarea activității și stingerea datoriilor, încheind aceste contracte de vânzare-cumpărare a confirmat un interes material. În acest sens, instanța de recurs conchide existența unui astfel de interes.

Astfel, Colegiul, soluționînd litigiul ce se referă la nulitatea actelor juridice cu conflict de interese, încheiate de societatea pe acțiuni, reține, reieșind din materialele doarului, că reclamantul a prezentat dovezi, care probează circumstanțele ce denotă faptul că actele juridice încheiate prezintă semne ale unei tranzacții cu conflict de interese. O condiție pentru recunoașterea nulității actului cu conflict de interese este apariția urmărilor nefavorabile, ce se manifestă pentru societate după încheierea actului.

În acest sens, instanța de recurs constată temeinicia cerinței SA „Unprodlact” în proces de insolabilitate cu privire la declararea nulității contractului de vânzare-cumpărare din 19 martie 2008, încheiat între SA „Unprodlact” și SRL „Bolid” cu privire la înstrăinarea clădirii de producere cu suprafața totală de 378 m.p., a contractului de vânzare - cumpărare din 04 iulie 2008, încheiat între SRL „Bolid” și SRL „Unserdor” cu privire la înstrăinarea clădirii de producere cu suprafața totală de 378 m.p. și a contractului de vânzare-

cumpărare din 13 februarie 2008, încheiat între SA „Unprodlact” și SRL „Bolid” cu privire la înstrăinarea gheretei metalice.

În circumstanțele descrise, Colegiul conchide că prima instanță neîntemeiat a respins acțiunea.

Astfel, din considerentele menționate și avînd în vedere faptul că, circumstanțele pricinii au fost stabilite de către prima instanță, însă normele de drept material au fost interpretate și aplicate eronat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa hotărîrea primei instanțe și de a emite o nouă hotărîre prin care va admite acțiunea.

Ținînd cont de cele expuse și în conformitate cu art. 445 al. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Se admite recursul declarat de SA „Unprodlact” în proces de insolabilitate.

Se casează hotărîrea Curții de Apel Bălți din 30 iunie 2014 în pricina civilă intentată la cererea de chemare a SA „Unprodlact” în proces de insolabilitate împotriva SRL „Bolid” și SRL „Unserdor” despre declararea nulității actelor juridice și se adoptă o nouă hotărîre după cum urmează.

Se declară nul contractul de vânzare-cumpărare din 19 martie 2008, încheiat între SA „Unprodlact” și SRL „Bolid” cu privire la înstrăinarea clădirii de producere cu suprafața totală de 378 m.p., contractul de vânzare - cumpărare din 04 iulie 2008, încheiat între SRL „Bolid” și SRL „Unserdor” cu privire la înstrăinarea clădirii de producere cu suprafața totală de 378 m.p. și contractul de vânzare-cumpărare din 13 februarie 2008, încheiat între SA „Unprodlact” și SRL „Bolid” cu privire la înstrăinarea gheretei metalice.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,

Judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Ion Druță

Valentina Clevadi

Iuliana Oprea